

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני כ"ד אב תשפ"א | דף היומי בבלי: סוכה כו | דף הכולל: סוכה טו.
דף היומי בהלכה: מסעיף ג' עד סעיף ה'.
מוסר: זכור למרים - מתחילת פרק ה' עד תחילת פרק ו'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק טו עד פרק יז

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

איך מכניסים עשרות סוכות לבית מדרש אחד | איך מוצאים משקפים שצללו לקרקעית הכנרת? | גם אתם מתווכחים עם נהג המונית על כל שקל? מהיום כדאי שתחשבו פעמיים | מחפשים את הנופש בצפון או בדרום? - יהודי מבני ברק מצא את זה ממש ליד הבית | 2202

הסיפור היומי

האברך סיפר בהתרגשות: "בשעה 2:31 העברתי את התשלום בסך 300 ש"ח לבעל דירת הנופש בצפת, ודקות לאחר מכן, ב-2:35 התקשר אלי המתווך שזה עתה הצליח להשכיר את דירתי שבקרית ביאליק"

רגילים להתווכח עם נהג המונית על שקל או שניים? מהיום כדאי שתחשבו פעמיים...

שאירע בצינור המים שבדירתו, כשהמים נוזלים אל דירת השכנים מלמטה - שאינם שומרי תו"מ ולא כדאי לו להתעסק עמם... ובתוך כדי דיבור הוא מוסיף לבשר לו כי השוכר שהיה בדירתו החליט לצאת מהדירה. האברך הורה למתווך שיזמין מיד בעל מלאכה שיתקן את כל הנדרש. נתברר שהעבודה גדולה ארוכה וכבדה, ובסופה נדרש האברך לשלם סך 45,000 שקל.

בהגיעו לביתו מצא כי מכונת הכביסה שלו נשברה והיא ממלאה את כל ביתו במים. וכך הלך מאז 'מחיל אל חיל', משבירה לתיקון ומתיקון לשבירה, וכל זה רק בעניני 'צינורות ומים' עד שהגיעו ההפסדים וההוצאות לסך 70,000 שקל. גם כל מתעניין שהובא לדירתו בקרית ביאליק מצא בה איזשהו חסרון - כנגד שכל אנושי ולא אבה לשכור אותה.

מכיוון שכן ערך האברך חשבון בנפשו והבין שאולי כל זה בגין טינה בלב שיש לאשה אחת מבני ישראל על אודות התשלום שלא שילם בגלל צינור המים, וגמלה בלבו החלטה לסלק את חובו. ביום שלישי פרשת וירא [ה'תשע"ח] לפנות ערב, פנה האברך

סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: בחודש מנחם אב ה'תשע"ז בימי בין הזמנים נסע אברך מאלעד עם בני משפחתו לשהות יומיים בגליל - יום ד' וה' בשבוע, כשהוא מתכנן ללון בליל חמישי עם כל בני משפחתו בדירה ששכרו בעיה"ק צפת ת"ו. וכן עשו, אך דא עקא, שבדירה השכורה התפוצץ באותה שעה צינור מי שופכין העובר בכותל, והמים הנגרים השאירו סמנים וריח שאינו טוב, עד שבניו כיסו עצמם בעת שנתם עד מעל אפם למען ינצלו מאותו הריח.

בבקרו של יום פנה האברך לבעה"ב ואמר לו כי ברצונו לשלם על לילה אחד ולעזוב את המקום בגין הריח השורר בדירה. מכיון שכן אמר לו בעה"ב: "סע לשלום מבלי לשלם". אלא שהמעשה לא היה בהסכמת הלב של בעלת הבית, והדבר כאב לה מאד, מתוך מחשבתה שבימים אלו כשהדירות מלאות באורחים, עדיין שווה הדירה מספיק כדי לשלם בעדה...

וילך האברך למסעיו. והנה על אם הדרך בצאתו מצפת התקשר אליו מתווך המטפל בדירתו שבקרית ביאליק וסיפר לו על פיצוץ

שכירות עם שוכר לדירה שבקרית ביאליק על סך גבוה יותר לכל חודש'...

"והלימוד לדין, כי אף הצודק בדרכו לא יעמוד על שלו כשהדבר גורם טינה בלב, כי מה הרוויח זה - 300 שקל לעומת הפסד של 70,000 ה"י. על כן אל נא אחי תרעו לריב עם נהג המונית על שקל יחיד ומיוחד או כיו"ב עם שאר בעלי מלאכות, שימו לבכם ללבו של רעכם לבל יכאב לו הלב ע"י מעשיכם ואז ח"ו יבואו 70,000 כנגד 300... ודעו נא, כי מידה טובה מרובה והמוותר מממונו לאחרים יתברך ממעון הברכות בכל מיני ברכות וישועות לרוב, וכבר שיבחו חז"ל את איוב על שוותרן היה בממונו".

(ע"פ באר הפרשה)

אל מארחו בצפת: "הב לי מספר חשבון הבנק שלך ואפרע לך את 300 השקל שקבענו כדמי שכירות באותו לילה". אמר לו המארח: "הטבת עשות, כי האף אומנם שאני מחלתי לך על דמי השכירות אבל בני ביתי - בעלת הבית לא הסכימה לך, ואפילו בערב יום הכיפורים כשהזכרתי לה שתמחל לכם ותסיר מליבי את הטינה כנגדכם, אך היא בשלה, לא ולא, לפלוני אינני יכולה למחול".

ממשיך רבי אלימלך בידרמן ומספר: "ביום חמישי אחה"צ התקשר אלי האברך ואמר בהתרגשות: 'הנה בידי אישור מהבנק שלי שבשעה 2:31 העברתי לחשבוננו סך 300 שקל, ומיד לאחמ"כ בשעה 2:35 התקשר אלי המתווך שעתה הצליח לחתום חוזה

יהלומים מגדולי ישראל

"בהיותי בחור צעיר טיילתי פעם בתקופת בין הזמנים בפתח תקוה בשעת חצות ליל. והנה הגיעו לאוזני צלילים ענוגים של לימוד מוסר. פניתי לחברי ואמרתי: בואו ונלך אחר הקול..."

פנינים מגדולי ישראל לבין הזמנים

"הלכתי עם זקני מו"ר (שליט"א) [זצ"ל], וניגש תלמיד אחד שלמד אצלו לפני כחמישים שנה, ושאל התלמיד האם הרב זוכר אותי. ומיד השיב לו זקני שהגיע לשיבה קטנה מבאר שבע עם עוד כמה בחורים וכי הוא היה הטוב שביניהם.

"והוסיף ואמר לו: אזכיר לך שאלה ששאלת אותי, והיא מה יעשה כשחוזר לביתו בבאר שבע בבין הזמנים וכדומה ורוצה לילך לבית הכנסת, וצריך לעבור דרך מקום פריצות. והשבתי לך שלתפילת שחרית שאין מצוי עדיין פריצות תלך להתפלל בביהכנ"ס, ואילו תפילות מנחה ומעריב תתפלל ביחידות בבית". ואם כך לגבי תפילה במנין - כמה זהירות נדרשת בטויל לשם תענוג גרידא, שלא לעבור ולא לדרוך במקומות מועדים ומסוכנים מבחינה רוחנית? נקודה למחשבה.

עוד ביצה לארוחת בוקר

היה זה בבין הזמנים של קיץ שנת תרצ"ה, בהיות הגה"צ רבי יחזקאל לווינשטיין זצ"ל משגיח בשיבת לומז'ה בפתח תקוה, לפני שנסע למיר בפולין. כבר אז היה ידוע בעבודתו על עצמו להתרחק מהנאות עוה"ז וצרכי הגוף. אמנם סיפר המשגיח, כי חשב לעצמו שגם הוא צריך הבראה בבין הזמנים ולחזק את גופו, ועל כן חשב להוסיף ביצה לארוחת הבוקר ולהקדים ללכת לישון מדי ערב.

ביום הראשון של בין הזמנים מצאה הרבנית דם בביצה, ובערב בשעה שרצה ללכת לישון הגיע בחור אחד כאורח והתכנית שוב השתבשה.

סיפר הגרב"מ אזרחי שליט"א: בהיותי בחור צעיר טיילתי פעם בתקופת בין הזמנים בעיר פתח תקוה בשעת חצות ליל. והנה הגיעו לאוזני צלילי הוד ענוגים של השתפכות הנפש אל אלוקיה, לימוד מוסר מתוך הזדככות והיטהרות נפשית, מין שירת כיסופים אל בורא העולם.

פניתי לחברי ואמרתי: בואו ונלך אחר הקול. ככל שהתקרבו הלך הקול והתגבר כשאגת ארי, עד שהגענו אל היכלה של ישיבת לומז'ה וראינו את הגר"א משקובסקי זצ"ל, שהיה אז בחור, יושב ומתמיד ליד כותל המזרח, פרוש ומובדל מכל העולם...

"והנה, המשיך לספר, "הזדמן שלאחר עשרות שנים החילותי לומר 'חבורות' בשיבה בכפר חסידים, ומפני הכבוד ירדתי לכפר ליתן שלום לראש הישיבה. באישון ליל תרתי אחר מעונו, חפשתיהו ולא מצאתיהו. לפתע הבחנתי באור הבוקע מבעד לאילנות. שמתני פני לשם. עמדתי כמסומר במקומי מבלי יכולת להניע איבר, שומע הייתי באותו רגע בדיוק את אותם צלילים של לימוד המוסר ששמעתי בימי חורפי. חשבתי שהנני חולם בהקיץ. התקרבותי אל החלון וראיתי את אותו בחור משיבת לומז'ה, אשר על אף היותו ראש ישיבה מפורסם וסב לנכדים, נשאר אותו בחור כשהיה..."

(משל האבות)

שאלה מלפני 50 שנה

בספר 'דרכי החיים' מצאנו מעשה שרשם אחד מנכדי מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל ברשימותיו:

מבלי להבין, הסביר המשגיח: "חושבים שהעולם הזה הפקר ולוקחים לוקחים בלי חשבון ושיקול דעת ממי לוקחים ומדוע". (רבי וועלוול)

הסתובב המשגיח הלך וחזור בחדרו והוכיח את עצמו, ושמועהו ממלמל: "מ'נעמט זיך, מנעמט זיך" [לוקחים, לוקחים...]. לאותו בחור שהגיע אז לביתו של המשגיח ושמע בתמיהה את דברי המוסר

קול העם

ישבתי וחשבתי מה עליי לעשות. כיצד אוכל להשתחרר מעט ולהחליף כח? והשי"ת עזר לי - עלה בליבי רעיון שלא האמנתי שהוא יהיה כל-כך מוצלח. מי שלא ניסה אולי יגחך בהתחלה, אבל האמינו לי - מדובר בפטנט מקורי ומוצלח מאין כמוהו!...

חשבתם שהאוצר נמצא אי-שם מתחת לגשר? דווקא בצפון הארץ או בדרומה? - קיראו את מכתבו המרתק של יהודי ת"ח שגילה את האוצר ממש ליד ביתו בבני ברק

לי קצת, במיוחד מאחר ובזמן הקיץ האחרון השקעתי בלימוד מאמצים גדולים, והראש שלי, איך אומרים, היה תפוס... מחד גיסא, הרגשתי שאני זקוק לאורור מה. מאידך גיסא, ידעתי בבירור שאנחנו לא יכולים לנסוע. נקודה. בסופו של דבר, גם בתי 'הגשימה את הציפיות', וילדה... ואשתי היתה צמודה אליה, וברור היה שבמצב כזה אנחנו כאן. ברוך השם שאלו היו הסיבות. אבל לא אכחד, ואומר את האמת: הרגשתי שאני זקוק לשחרור. וידעתי, שהפעילות הרגילה של הליכה לים, או יציאה לגינות בגוש דן, לא תעזור לי...

ושיהיה ברור: לא באתי אל עצמי בטענות. שכן, זה טבעו של אדם, שהוא זקוק למנוחה. מרן החזון איש זצ"ל כתב מפורשות, לאברך ש'התעייף' בסוף הזמן: 'דע לך, יקירי, שאין כאן לא חטא ולא אשמה, רק מחוקי הטבע להתעייף, ואין ראוי לזלזל בחוקי הטבע. כי מה שאנחנו קוראים 'טבע', המכוון בזה הוא רצון היתר מְתִמֵד - של המהווה כל ההוויות יתברך'.

ישבתי עם עצמי, וחשבתי מה עליי לעשות. באיזו צורה אוכל להשתחרר מעט, ומה יהווה עבורי תחליף לצימר ששכרנו אשתקד, צימר שהיה נטוע בתוך בוסתן של עצי זית, עם פינת חי צמודה והשייכת רק לתושבי הצימר, ואפילו בריכת שחיה פרטית? אל המחשבות הנ"ל צירפתי תפילה, וביקשתי מבוראי שיעזור לי בעניין הכל כך חשוב הזה, ששמו 'התאוררות'.

והשי"ת עזרני. עלה בליבי רעיון, שבתחילת התהוותו לא האמנתי שהוא יהיה כל כך מוצלח, וכל כך מאוורר, אבל - - בסופו של דבר עלה בידי להגשים את מטרתי באופן מושלם, ולהגיע למצב של רוגע מוחלט, ולא אָמְנֵעַ מלומר שבמידה מסוימת זה היה אף יותר מעוד נסיעה לגליל! עד כדי כך! מי שלא ניסה את הדברים, ולא יישם אותם מעודו, יגחך אולי למשמע הרעיון, אבל האמינו לי: מדובר בפטנט מקורי ומוצלח מאין כמוהו, ומי שיעשה אותו לשם שמים, ומתוך מטרה להחליף אווירה, ולהוסיף חיות לעבודת השם שלו, יגיע לתוצאות מצוינות.

בסוף בין הזמנים של הקיץ אשתקד, קיבלנו מכתב מת"ח חשוב, המתגורר בבני ברק, המספר מה עבר עליו באותה תקופה. ויש בדברים מסר נוקב עד מאוד, שבכוחו לסייע לכל אחד מאתנו. אנחנו מביאים את הדברים כלשונם, בשינויי נוסח וסגנון מתבקשים.

בשעה שכ-כ-ולם יצאו לנופש, זה לפה וזה לשם, אני ידעתי מראש שהפעם 'נגזר' עליי להישאר בבני ברק. 'נגזר' במרכאות, משום שהלוואי על כולם גזרות שכאלו... היו לנו 3 חתונות, בלעה"ר, במשפחה הקרובה ביותר, ובנוסף לכך גם בתנו היתה אמורה ללדת את ילדה הראשון - באמצע חודש מנחם אב, ולכן כבר לפני כחודשיים ידענו - שלמרות שמדי שנה אנחנו יוצאים לכמה ימי הבראה בגליל - העליון, הפעם אין ברירה, ואנחנו נשארים בבני ברק.

אינני אוהב לדבר על עצמי, אבל כיון שהדברים נכתבים בעילום שם, לא אֶרְתֵעַ מלומר שאני לומד טוב, ואפילו טוב - מאוד, במשך כל השנה... ה'סדרים' שלי שלמים, אני משתדל לא לאחר, בודאי לא להחסיר, וגם הלימוד עצמו נעשה מתוך עמקות והפעלה מיטבית של המוח. ברוך השם. זו הסיבה שאני אישית זקוק קצת למנוחה, לאוורר מעט את המוח באוויר הצח של הגליל. שלא לדבר על רעיית תחי', האוחזת במשרה חינוכית, וגם היא משקיעה במשך שנת הלימודים הרבה הרבה כוחות ומרץ.

אנחנו עושים זאת תמיד באווירה רוחנית מליאה, ומשתפים בכך את הילדים שיחי'. לא כאן המקום לתאר ולפרט, שגם בימי הנופש אני מקפיד ללמוד עם הילדים מדי יום ביומו, ורק לאחר מכן אנחנו יוצאים לטייל ולהתאורר. גם בעת הטיול, אני משתדל מאוד להסב את תשומת ליבם של הילדים לענייני ה'השגחה' הנראים בטבע, וכיו"ב עניינים שיש בהם כדי לעורר את הנפש.

הפעם, כאמור, ידענו מראש שאנחנו נשארים בבית. את הילדים ניסינו, והצלחנו, לפצות, בדרכים כאלו ואחרות. הבעיה הפעם התעוררה דוקא אצלי... וזה הגיע מיד לאחר תשעה באב. כולם אורזים, כולם יוצאים, ואנחנו נשארים בבית... זה הציק

מהיכלה של ישיבת סלבודקה פניתי לבתי מדרש אחרים, וגם בהם גיליתי אוצרות על גבי אוצרות. גיליתי שיש בעיר הזו המון בתי מדרש שלא הכרתי, ולא היה שום סיכוי שאכירם, אלמלא סיור הנופש הזה שעשיתי...

יש בתי מדרש חדשים ונוצצים, מפוארים במיוחד, שפשוט הנָאָה לבוא בשעריהם; יש בתי מדרש ושיטבלאך שנוסחו בהם תקנות מיוחדות עבור המתפללים, ועיון בתקנות הללו מלמד אותך מי הם האנשים המוצאים כאן את מקומם...

חילקתי את ימי בין הזמנים כך שבכל יום ייצא לי לבקר בכמה בתי מדרשות. ביקרתי בבתי מדרש מכל הסוגים, של חסידים וליטאים, של ספרדים ואשכנזים, של צעירים ומבוגרים, ובכולם ספגתי אוצרות של ממש. וכוונתי בעיקר לאוצרות של השקפה ודעות בעניינים רוחניים שונים, שנבעו מהתבוננות בהתנהלותו של בית המדרש.

במרבית בתי המדרש כיהנו ומכהנים רבנים גדולי תורה, וחלק ניכר מהביקור הוקדש לשיחות עם באי המקום על תורתם ודרכם בקודש של רבנים אלה. גם בקטע זה החכמתי - מאוד, ולמדתי המון דברים חדשים, בתחומים מגוונים.

כיון שראיתי כי טוב הוא, החלטתי לנסות את מזלי גם ב... ירושלים. בשבוע האחרון של בין הזמנים נסעתי ירושלימה, עם שניים מילדיי הקטנים, ונכנסנו יחדיו בשעריהם של כמה מבתי מדרשותיה הוותיקים בשכונות גאולה, מאה שערים, שערי חסד ועוד. התמקמתי בהיכלו של אחד מבתי המדרש המפוארים של 'קהל חסידים' בשערי חסד, שהיה ריק, וישבתי ולמדתי עם הילדים במתיקות שכזו, בחשק שכזה, והעיקר בראש - מאוור עד מאוד...

אין בדבריי אלה כל הגזמה. רציתי לשטוח את הדברים בפני הקוראים, כדי שידעו שדרכים רבות לה, להחלפת אווירה. יש ויש אפשרויות טובות ומועילות שישחררו את הלב ואת המוח, ותתפלאו לשמוע - גם את הגוף. לא צריך ללכת על פי 'דעת הקהל', ה'קובעת' את עצמה לנופש מסוים. יש גם סוגים אחרים. על נופש מהסוג שתואר לעיל, לא צריך לשלם כסף (ומתעשרים בהון רב...), לא צריך להיטלטל בדרכים (ועוברים חוויה מטלטלת...).

(מכתב שפורסם ב'קול ברמה' - בטאונה של רמת אלחנן)

הרעיון שעלה בליבי, היה, לסייר בבתי מדרשותיה של בני ברק, אלה שלא ביקרתי בהם מעודי, ואין לי כל מושג איך הם נראים ומה הם מכילים. הרעיון היה להיכנס לבתי המדרש הללו, פשוט להיכנס, ולהתרשם מצורתם ומקלסתר פניהם - ובמקום האוויר בגליל לנשום הפעם את אוויר בתי המדרשות.

מה אגיד לכם, רבותי: אוורור כזה לא היה לי מעודי. הרגשתי כאילו אני נברא מחדש. הקפדתי להיכנס לבתי מדרשות שאינני מכיר כלל, כמו למשל ישיבת סלבודקה בבני ברק. לא סוד הוא, שמי שלא למד בשיבה זו, במקרים רבים גם לא ביקר בה אף פעם, בגלל המרחק הרב בין מיקומה של הישיבה למרכז העיר בני ברק. אני יליד ירושלים, ובצעירותי למדתי בישיבת חברון, ולכן לא יצא לי מעולם לעלות להיכלה של סלבודקה. והנה, נכנסתי עתה לאולם הגדול של הישיבה, שהיה ריק לגמרי (האברכים, ויתר הלומדים, שהמשיכו לשקוד על תורתם גם בימי בין הזמנים, עשו זאת בהיכל הכולל הממוזג בקומת הכניסה).

התיישבתי ליד אחד הסטנדרים, ונגד עיניי צפו כל הסיפורים והתיאורים ששמעתי במשך השנים, גם מפי הגר"י זילברשטיין, אודות מרנן ורבנן ראשי הישיבה, והמשגיחים, שכיהנו כאן במשך שנות דור. התקרבותי ל'מזרח', צפיתי במקומות בהם ישבו, ויושבים, גדולי התורה, והעובדה שהיכל היה ריק מאדם, הקניסה אותי למין שלווה ומנוחה שלא מעלמא הדין. היה זה בגלל המחזה המיוחד שנגלה לנגד עיניי, שהתבטא בהיכלה הענק של הישיבה המפורסמת, שהיה עתה ריק מאדם... ורק אני הייתי שם...

שהרי אם ננסה להתעמק ולחשוב רגע, נגיע למסקנה שהדבר המרענן במראות הנוף של הגליל, הוא בעיקר בשל המראה המיוחד, הנדיר, שאין אנחנו רגילים לראותו בימי השגרה, והראיה לכך היא שאנשי הגליל, וגם הירושלמים, באים לנופש במזג האוויר ההביל של גוש דן... וכל מחזה שכזה, מעורר שלווה במוחו של אדם. וזה מה שקרה לי בהיכל הישיבה, שלא הכרתי עד עתה, וברגעים אלה ישבתי שם לבדי, לבדי. ממש לבד. לאחר שהעליתי בליבי כמה דפי גמרא וכמה 'חיזוקים' בעבודת השם נספגו כאן בין כתלי ההיכל המקודש הזה, התיישבתי והחילותי ללמוד בחשק רב... ובשלווה רבתי...

להתחיל את היום ברגל ימין
חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייו

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..
המייל היומי של 'דרשו'

שאל תלמיד את הגר"ש רוזובסקי זצ"ל מה עליו להשוב בדרכו לירושלים? ענה לו ר' שמואל: "תחשוב על עוצמתם של ההרים שסביב ירושלים"

המתחדשים משנה לשנה).

בשו"ת שיח יצחק (סש"ו) ביאר שמעיקר הדין היה צריך לברך ברכות בכל יום ויום, וכעין שנאמר (ברכות מ', א') 'ברוך ה' יום יום', שבכל יום ויום ייתן לה' מעין ברכותיו, אך כיון שלא ניתן בכל יום לאכול פרי חדש ולברך, לכך בירך רבי אלעזר על פרי חדש בכל ראש השנה, ונחשב כאילו בירך בכל ימות השנה על אותם מיני מאכל, וכעין דברי הטור (או"ח תקפ"ג), שנהגו בפרובינצ"א להביא על השולחן בראש השנה כל מיני חידוש.

נאמר בבראשית (ב', ט"ז): "מכל עץ הגן אכול תאכל", וכתבו המשך חכמה (שם) ובשו"ת דברי יציב (לקוטים והשמטות סימן כ"ג): שהאדם הצטוו להחיות את נפשו וליהנות מכל דבר מאכל, וכדעת הירושלמי שעתיד אדם ליתן דין וחשבון על כל שראה עיניו ולא אכל.

בספרי ובילקוט (פרשת שופטים) נאמר על הפסוק "כי ממנו תאכל", שהיא מצות עשה, וביאר המגן אברהם בחיבורו 'זית רענן' (על הילקוט, שם) שכשאדם רואה עץ פרי לפניו, ישנה מצות עשה לאכול מפריו, וכתב שזהו גם כוונת דברי הירושלמי. הגר"פ פערלא סבור שזוהי גם כוונת הרס"ג (עשה צ"ה), שכתב שאם 'רחב גבולך והתאוית תדשנה טובי ותשבע', היינו שישנה מצוה לאכול מכל דבר שנפשו מתאוה אליו.

בתלמוד הבבלי אין התייחסות למימרא זו, ובשו"ת דברי יציב (שם) תמה מדוע הטור והשו"ע השמיטו את דברי הירושלמי, וביאר שהרי לביאורו השני של קרבן העדה (כנ"ל), צריכים לאכול מיני פירות המתחדשים בכל שנה, כדי לברך עליהם ברכת שהחיינו, ואילו לדעת הבבלי (ראו ערובין מ"ב, ב"י ס"י רכה) ברכת שהחיינו היא רשות ולא חובה. וכיון שלדעת הבבלי אין חובה לברך שהחיינו, לכן השמיטו הטור והשו"ע את דעת הירושלמי, הסוברת, לפי ביאור הקרבן העדה, שאדם יתן דין וחשבון על שלא אכל פירות המתחדשים משנה לשנה ולא בירך עליהן שהחיינו.

ואכן האליה רבא (סרכ"ה סק"ו) הביא את מחלוקת הפוסקים האם ברכת שהחיינו רשות או חובה, ובסיום דבריו הביא את דברי הירושלמי ואת ביאור התשב"ץ, שכתב שהטעם הוא כדי להרבות בברכות, וכתב הא"ר שמשמעות דבריו היא לברכת שהחיינו. וכתב הדברי יציב שנראה שהא"ר סבר שדברי הירושלמי סותרים לדברי הבבלי.

כאמור, הטור והשולחן ערוך השמיטו הלכה זו, אולם הט"ז (סרכ"ז סק"ב) והמג"א (סרכ"ה סק"ד, וראו ערוה"ש שם) הביאו

"רָאָה אֲנִי נִתָּן לְפָנֶיךָ הַיּוֹם בְּרָכָה" (דברים י"א, כ"ו)

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

רבינו מרן הגראמ"מ שך זצוק"ל, כותב במכתב שתכלית ימי "בין הזמנים" היא: "לנוח ולצבור כח לקראת התחזקות יתר בעמלה של תורה". לא ניתן להתעלם מהגוף והנפש, שצריכים מרגוע, מנוחה והחלפת אויר ואוירה. קשה לסחוב בעלייה כל הזמן, וכדי שאלול יהיה 'אלול', צריכים לנוח, לאגור כוחות מחודשים.

והנה אנו מתרווחים לנו בניחותא על כסא נת, נושמים את האוויר הצח של הצפון הקריר, מעיינים בספר תורני משובב נפש, אוכלים פירות קיץ טריים וטעימים ו...מקיימים את רצון ה' יתברך. הירושלמי בסוף מסכת קידושין כותב הלכה מעניינת, כך: "רַבִּי חִזְקִיָּה וְרַבִּי כֹהֵן אָמְרוּ בְּשֵׁם רַבִּי: עֲתִיד אָדָם לִיתֵן דִּין וְחֶשְׁבֹּן עַל כָּל מָה שֶׁרָאָת עֵינָיו וְלֹא אָכַל. רַבִּי אֲלֵעָזָר חָשַׁשׁ לְהִדָּא שְׁמוּעָתָא לְדַבְרֵי רַב הַלְלוּ, וּמְצַמִּית וּלְכֹן הִיא מְקַבֵּץ לֵיהּ פְּרִיטִין פְּרוּטוֹת וְאֶכִיל בְּהוֹן מְכַל מִיָּלָה וְאוּכַל בְּהֵם מְכַל מָה שֶׁרָאָה חֲדָא בְּשִׁתָּא פֻּעַם אַחַת בְּשָׁנָה".

מדוע יהודי צריך לאכול מכל דבר מאכל שראתה עינו? הפני משה מסביר שעתיד אדם ליתן דין וחשבון על כל מה שראת עינו ולא אכל, משום שאינו נותן לבו לחזור אחריהן לברך ולהודות להקב"ה שברא מינים אלו להחיות בהם בני אדם, וכמו שאינו נחשב בעיניו טובת יתעלה ב"ה, ולכן חשש ר' אלעזר לשמועה זו, וראה לנכון להביא את עצמו לידי חיוב לפחות פעם אחת בשנה, כדי לברך על כל מין ומין וליתן שבח והודיה לה' יתברך, המשגיח ומפרנס ומכין מזון לכל בריה וצורך כל נפש חיה.

הקרבן העדה מסביר שעתיד אדם ליתן דין וחשבון על כל שראתה עינו ולא אכל, משום שחטא על נפשו שסגפה חנם, והוא ביאר ביאור נוסף, שרבי אלעזר עשה כך כדי לברך שהחיינו וליתן שבח והודיה לה' על שברא בריות טובות ליהנות בהן בני אדם.

התשב"ץ קטן (סימן ש"כ) הביא את דברי הירושלמי וביאר טעמו, שהוא כדי להרבות בברכות. והגר"פ פערלא (על הרס"ג, עשה צה) תהה מנין שישנו חיוב להרבות בברכות, ועוד שמשמעות לשון הירושלמי 'ואכיל בהון מכל מילה חדא בשתא', שהחיוב לאכול מכל שראתה עינו רק פעם אחת בשנה, ואם טעם הדין הוא להרבות בברכות, מדוע יוצאים ידי חובה זו בפעם בשנה בלבד? האליה רבה (או"ח רכה סק"ו) ביאר שכוונת התשב"ץ היא לחיוב להרבות בברכת שהחיינו. (ולפי זה מובן מדוע רבי אליעזר דאג לכך פעם בשנה, כדברי הפני משה שביאר שר"א רכש פירות

כך להלכה, שעתיד אדם ליתן דין וחשבון על שראתה עינו מיני מגדים ולא אכל.

מור מרן הגר"ח קניבסקי הסביר לי (באמצעות נכדו ידידי הרה"ג רבי יעקב קניבסקי שליט"א) את השמטת הנהגה זו ע"י הטור והשולחן ערוך בכך שאין זה חיוב הלכתי מוצהר, אלא הנהגה ראויה לאדם שיש בכוחו לאכול מכל דבר מאכל שראתה עינו, ומי שאין בכוחו לאכול מכל דבר מאכל שראתה עינו- אינו מחוייב בכך. היו גדולי תורה, כרבנו בעל ה'קהילות יעקב' זי"ע ועוד, שנהגו לאכול פירות חדשים מידי תקופה, כדי לקיים את דברי הירושלמי. וכתב השו"ע (סי' רלא): "בכל מה שיהנה בעולם הזה, לא יכוון להנאתו, אלא לעבודת הבורא יתברך, כדכתיב: 'בכל דרכיך דעהו'. ואמרו חכמים: 'כל מעשיך יהיו לשם שמים, שאפילו דברים של רשות, כגון האכילה והשתיה וההליכה והשיבה והקימה והשיחה וכל צרכי גופך, יהיו כולם לעבודת בוראך, או לדבר הגורם עבודתו. שאפילו היה צמא ורעב, אם אכל ושתה להנאתו אינו משובח, אלא יתכוון שיאכל ושתה כפי חיותו, לעבוד את בוראו; וכן אפילו לישב בסוד ישרים, ולעמוד במקום צדיקים, ולילך בעצת תמימים, אם עשה להנאת עצמו והשלים חפצו ותאותו, אינו משובח אלא אם כן עשה לשם שמים'.

"יודוך ה' כל מעשיך וחסידיך יברכוכה. כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו. להודיע לבני האדם גבורתי... (תהלים פרק קמ"ה פסוק י')

"יודוך". אף מיני החיים שאין בהם דעת, מתיקון יצירתך בהם, והכנת מזונותם - יודוך, האדם המבין בהם, והרי הם כאילו יודוך. 'חסידיך יברכוכה', בכתבת הה"א הנחה. אמר: ומי הם המודים? החסידים שהם מתבוננים תמיד במעשיך והם יברכוכה תמיד. כי בכל עת ראותם החידושים המתחדשים תמיד ביצורים, והתיקון אשר בהם, בחי ובצומח, יברכוכה. וכן תיקנו רז"ל ברכה לכל דבר כפי עניינו, כמו שאמרו (ברכות נ"ד, א'): 'הרואה כך וכך מברך כך. ואמר 'חסידיך', כי כל לשון חסד הוא יתרון הדבר, והמתבוננים תמיד במעשי האל יתברך, ויברכוהו תמיד בכל עת התבוננם, הם החסידים. ואמרו רז"ל (ב"ק ל', א'): 'האי מאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילי דברכות'. 'כבוד' - באותן הברכות יזכרו כבוד מלכותך וגבורתך, כי אתה מלך על הכל ובורא הכל, ובגבורתך וביכולתך הוויית היצורים כולם. 'להודיע' - וכמו שהם מברכים ומודים בינם לבין עצמם, כן צריכים להודיע לבני האדם שלא ידעו ולא הכירו בגבורותיו ובכבוד מלכותו" (רד"ק שם).

כשאנו נמצאים במרוצת החיים, לא תמיד יש לנו זמן להסתכל מסביב, לחוש את הבריאה האדירה והמופלאה שאנו חיים בה. לא חושבים מספיק מי ברא את כל אלה, כמה כשרון ותבונה, חכמה וגדלות, יש בכל אבר בגוף האדם, בכל ברייה קטנה או גדולה, בצבא השמים שמעלינו ובפרח שעומד בעציץ במרפסת שלנו. ב'בין הזמנים', כשאנו נינוחים ורגועים יותר, הגיע הזמן לפקוח

את העיניים. הציטוטים הנפלאים שלפניכם לקוחים מתוך ספרו הנלבב של הרה"ג רבי אהרן גינוער שליט"א, ספר "שמחתי ה' בפעלך", הנמצא כעת בס"ד בשלבי עריכה:

באחד הימים, לפנות בוקר, העיר המלבי"ם זצ"ל את בני ביתו, הלבישם בגדי שבת ויו"ט, ואמר להם: "הולכים לראות מראה נורא", והראה להם את זריחת השמש. (הובא בספר הולכי נתיבות אמונה עמוד ע"ו, בהסכמת גדולי הדור).

נשאל הרה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק זצ"ל, מהרה"ק רבי שמחה בונים מפשיסחא זצ"ל: "מאיפה שואב אתה את הכח העצום שלך לעבוד את ה', בצורה כזו מופלאה?" השיב לו הרבי מקוצק: "מ'כי אראה שמיר', מלראות את עוצמת גדלות ה', מבינים את עוצמת העבודה לפניו". (תוספת תורנית לעיתון המודיע, גליון פסח התשע"ו).

רבנו החפץ חיים זצ"ל, היה יוצא באמצע ראש השנה ליער. לפליאת תלמידיו, הסביר רבינו: "אני רוצה לראות למי אני עובד..." (ספר מאיר עיני ישראל כרך ה עמ' 233).

סיפר הגה"צ רבי חיים יצחק חייקין זצ"ל, תלמידו של החפץ חיים: "פעם אחת תאר לנו החפץ חיים זצ"ל, את גודל נפלאות מעשי ה' בנושא של אכילת ועיכול האוכל אצל האדם, איך האוכל נכנס דרך הפה ומגיע לבני המעינים וכו', כך פירט את הענין בהתפעלות ממעשי ה' כמה נפלאות יש בזה". (שם עמ' 239)

סיפר הגה"צ רבי דן סגל שליט"א, ששמע מש"ב הגאון רבי דוד וייצל זצ"ל, הרב של ברנוביץ, שפעם היה אצל מרן החפץ חיים זצ"ל ובחופץ ירד באותה עת גשם. והנה רואה הוא את החפץ חיים עומד ליד החלון, מתבונן בגשם הניתך ארצה. הוא שמע איך שהוא מתבטא לעצמו כמהרהר בקול: "דאר אויבישטער וויזט ואס אער קאן" (=הקב"ה מראה מה שהוא יכול) איך שבו זמנית רחובות שלמים מתמלאים גשם. (שם, כרך ב' עמוד 281).

במשך חודשים רבים סיפרו המשגיח רבי ירוחם ממיר, והמשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, על ביקור אחד שערכו בגן החיות, כדי להראות את גודל נפלאות ה' ופלאי הבריאה (מתלמידיו הנאמנים, הגר"ד סגל, אמור"ר הגרש"ח גינוער שליט"א, והגר"א ויסבלום שליט"א בשם רבו הגר"ש וולבה זצ"ל).

אמר מרן הגר"ש רוזובסקי זצ"ל: "את כל עמל התורה שלי, הייתי נותן כדי לראות את הצבע של הרקיע". (ספר "להאיר" לרבי יחיאל צוקר, וכן בספר החדש לתולדות הגרש"ר ש"ל לאחרונה). שאל תלמיד את הגר"ש רוזובסקי זצ"ל מה עליו לחשוב בדרכו לירושלים? ענה לו הגר"ש: "תחשוב על עוצמתם של ההרים שסביב ירושלים" (שם). הגר"ש היה מתפעל באופן מיוחד מפרחים יפים שראה, וגער בתלמידו שלא התפעל מהם (שם).

אמר מרן הגאון רבי משה פינשטין זצ"ל: "אשה חייבת לומר בבוקר פסוקי דזמרה, אף יותר מהחובה לקרוא קריאת שמע, מפני שבחיוב להתבונן בגדולת ה', אשה חייבת, יותר ממצוות עשה שהזמן גרמא". (צוטט ע"י הגר"י זילברשטיין שליט"א, שיעור הלכה, בני ברק, שנת תשע"ג).

חושב על כך". והנה עם כל עוצם שקידתו בעיון התורה ובמסירת השיעורים בישיבה, כשהוא מקדיש את כל מוחו ולבבו לבירור עומקי הסוגיות, העיד מרן זי"ע על עצמו שכל מחשבותיו תפוסות בגדלות ה' ורוממותו, נפלאותיו ומעשיו העצומים (מובא בהקדמה לספר השם לנגדי, שי"ל בהמלצת גדולי הדור).

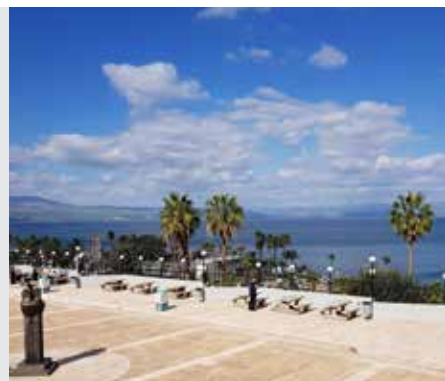
הגר"ש מנדלוביץ' זצ"ל, מגדולי מעמידי התורה בארה"ב וממייסדי "תורה ודעת", היה מביט בשעת התפילה החוצה, לכיוון הרחוב. ולשאלת מאן דהוא לפשר הסתכלותו, השיב: "זה לא להסתכל החוצה. זה להסתכל פנימה"...

מרן הגרא"מ שך זצ"ל היה מעיין בקביעות בספר הברית, בו נכתבו נפלאות הבריאה וחכמת הטבע. ספר נפלא היה לפני רבים מרבותינו (ספר תולדות מרן זצ"ל).

כידוע, שמרן הגרא"מ שך זצ"ל היה מרבה לדבר שוב ושוב בשיחותיו על נפלאות הבריאה ועל הצורך להביט בגוף האדם ולראות ש"מבשרי אחזה אלוך", והיה אומר מרן זי"ע: "תדעו לכם, אני חושב על הדברים הללו יומם ולילה", וכן שמעתי מהמשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א, שמרן הרב שך זצ"ל היה אומר לו לאחר שהיה מדבר עמו על הבריאה ופלאיה, ש"יומם ולילה אני

יומא דהילולא

לפתע נשמטו משקפיו של ר' מאיר למים. הם היו בעלי מספר גבוה מאוד, וכעת הוא בקושי ראה. הוא ניסה לחפש במשך כמה דקות, אך לשווא. לא שייך למצוא משקפים שצללו לקרקעית הכנרת, ועוד בחוף עמוס מתרחצים...

בזכות שמירת עיניים

ילדיו לתפילה בנך, ארגנה רעייתו את הדירה והמזוודות. לאחר כמה עיכובים קטנים הם יצאו מהדירה, אך כמה פקקים באיזור הכינרת גרמו להם להתעכב עוד בדרך. וכידוע, כמו בכל מסלול, לקח לו גם זמן למצוא את המסלול עצמו. עד שמצאו אותו השעה כבר היתה קרובה ל-10 בבוקר.

הם התארגנו ליציאה למסלול, והחלו לצעוד בצוותא. לאחר כמה עשרות מטרים, מבחינה אשתו של ר' מאיר בקבוצת תיירים גדולה הצועדת לפניהם, ההולכים בערבובייה וללא כל הפרדה. היא הסבה את תשומת ליבו לכך, והציעה לו לעקוף אותם מכיוון שביל אחר שהיה שם. הם עשו כך, אך גם שם התברר שיש קבוצה גדולה של בית ספר חילוני מעורב הצועדים בסמוך, ואין אפשרות להימלט מראיית מראות אסורות, גם אם יוריד את משקפיו.

ר' מאיר הבין במהירות שהמראות שהם עלולים לראות לא יוסיפו קדושה וטהרה לו ולילדיו הרכים, חכך בדעתו שתי שניות, והחליט: 'אנו חוזרים הביתה!' הוא הודיע זאת לאשתו, שמהירה להסכים. הילדים התאכזבו מאד לשמוע על כך, אך החלו לצעוד בדרך חזרה, מאוכזבים ועצובים. ר' מאיר עודד אותם והסביר להם על חשיבותו בתור בני מלכים ששומרים על עצמנו ולא מתנהגים ככל אדם פשוט. הוא הבטיח להם פיצוי והם התעודדו קימעא.

בדרך חזרה, החליט ר' מאיר לקחת את ילדיו שוב לכינרת, בתור פיצוי על ביטול המסלול. הם הגיעו לחוף 'כינר' הנפרד, וירדו מהרכב לכיוון החוף. ר' מאיר והילדים פנו לכיוון איזור הרחצה המיועד לגברים, ואילו אשתו פנתה לכיוון הנשים. זאטוטיו רחצו והשתובבו במים, ור' מאיר שחה קצת לכיוון העמוק יותר. לפתע, בתנועה לא זהירה, נשמטו משקפיו של ר' מאיר למים.

היה זה בבין-הזמנים של חודש אב התשע"א. ר' מאיר ורעייתו המתגוררים בקרית ספר, תכננו לצאת עם חמשת ילדיהם לטיול בן כמה ימים בצפון הארץ. לצורך כך הם ביררו על דירת נופש מאובזרת בעיה"ק טבריה, שתענה על צרכיהם.

לאחר כמה טלפונים הם מצאו דירה מצויינת וקבעו את מועד היציאה ליום שישי בבוקר. בליל שישי שלפניו, הגיע לעיר דרשן נודע ור' מאיר החליט להשתתף בדרשתו. הרב דיבר בין היתר בדרשתו על כך שהמטיילים יראי השמיים יזהרו מלהסתובב במקומות אשר יש שם ערבובייה ופריצות. הדבר מזיק לנפשנו ולנפש הילדים הטהורים, וחבל לאבד השקעה של שנה, שירדת לטמיון בטיול מפוקפק אחד.

ר' מאיר לקח את הדברים לתשומת לבו. כשחזר לביתו סיפר לרעייתו את תמצית השיחה, ואמר לה גם על כך שהרב דיבר על שמירת העיניים במסלולים. נראה שהיא קיבלה את הדברים בהבנה מלאה.

בערב שבת קודש השכים ר' מאיר קום עם ילדיו, ונסעו לכיוון טבריה. הם הגיעו אליה בשעות הצהריים המוקדמות ופנו להתארגן בדירתם. אכן, הדירה היתה מושלמת: איזור חרדי, כיווני אוויר טובים ונוף לכינרת. הילדים צהלו ושמחו ופנו למנוחת הצהריים. השבת עברה עליהם בטוב ובנעימים, וכן גם הימים שלאחריה. הם פקדו את קברות הצדיקים שבטבריה, התפללו במירון ורחצו בכינרת.

ביום שלישי, היום האחרון לשהותם בצפון, תכנן ר' מאיר לקחת את ילדיו למסלול יפיפה המיועד למשפחות, עליו המליץ לו ידיד טוב, כסיום מוצלח לנופש המשפחתי. לצורך כך הוא ביקש מהילדים לקום מוקדם ולהתארגן. בעוד ר' מאיר פונה עם

הוא הודה לקב"ה על הסייעתא דשמיא המיוחדת לה זכה, ומיהר לשתף את ילדיו, ששמחו גם הם במציאת המשקפיים. הוא נדהם מכך שמצא את המשקפיים בחוף כה עמוס מתרחצים, ושהם הגיעו עד אליו ממש, למרות שנפלו במרחק ניכר של כמה מטרים מהמקום שמצא אותם!

ההודאה שבליבו לקב"ה פרצה ועלתה לה. בהגיע הזמן יצאו מהמים, התלבשו ופנו לעבר המקום בו סיכמו להיפגש עם אשתו והילדות. הוא הודה להקב"ה שאשתו לא היתה שותפה באותם הרגעים הקשים והמביכים, וסיפר להם על הנס המיוחד לו זכה. כולם שמחו והתארגנו לנסיעה הארוכה מרוצים ועייפים. לאחר כמה שעות הגיעו לביתם בריאים ושלמים.

בערב, כשחזר ר' מאיר מתפילת ערבית, כל הבית היה שקט ורגוע. תכולת המזוודות כבר פורקה והוחזרה למקומה. ר' מאיר שאל את רעייתו, כשהוא לוגם מכוס הקפה שמזגה לו: "אני לא מבין רק במה זכיתי לסייעתא דשמיא כה מופלאה במציאת המשקפיים, לא מצאתי תשובה לזה. מה את אומרת?" אשתו חשבה מעט, והשיבה: "נראה לי שכל זה הוא בזכות ההתגברות בבוקר בויתור המסלול, למרות אכזבתך ואכזבת הילדים..."

הוא הופתע, אך מיהר להסכים עימה בחיך... "ועוצם עיניו מראות ברע... מלך ביופיו תחזינה עינך תראינה ארץ מרחקים" (ישעיה לג, טו-יז)...

(גיליון 'קבלת שבת')

הוא הרכיב משקפיים במספר גבוה, וכעת הוא ראה בקושי. הוא ניסה לחפש במקום הנפילה במשך כמה דקות אך העלה חרס בידו. הוא חזר ללא משקפיו לילדיו שהמתינו לו בקידמת החוף. הוא חשב על גודל האבידה, על עלותן הגבוהה של המשקפיים שאותן קנה לא מזמן, ושבעצם, מבלי זה, הם תקועים בחוף ללא אפשרות לצאת. בתור נהג נאסר עליו לנהוג ללא משקפיו, וגם אם ימצא טרמפ לכיוון העיר, הרי יום ג' היום, ועד שיגיע יהיה כבר אחה"צ, בו רוב החנויות סגורות. כל נהג שעבר פעם חוויה דומה, יודע עד כמה הדבר אינו פשוט. הוא הרגיש חסר אונים והתפלל לה' מקירות ליבו שהעניין יסתיים בטוב ושיגיעו לביתם במהירות. לאחר התפילה הוא נרגע קצת וחשב כיצד לכלכל את צעדיו. הוא החליט שאין טעם לצאת עכשיו מהמים, שכן עוד לא הגיעה השעה שקבע עם רעייתו. הוא החליט לחזור בכל מקרה למים, כשבמוחו מהדהדת הגמרא בפרק 'אלו מציאות': "מנין לאבידה ששטפה נהר שהיא מותרת... שאבודה ממנו ומכל אדם..." כשנזכר בזה הוא התייאש יותר והרהר בעוגמה על התסבוכת אליה נקלע.

ילדיו לא הבינו מה קרה, והוא שיתף אותם בקצרה מבלי להדאיג אותם. אחד מהם החליט לצלול קצת ולחפש מתחת למים את המשקפיים, אך ללא הועיל.

לפתע הרגיש ר' מאיר שחפץ מתכתי נתקע בין רגליו. הוא ניסה להסירו אך לא הצליח. הוא התכופף להרימו ולבדוק מהו, ולתדהמתו הרבה הוא מבחין במשקפיו האבודות...

השו"ת היומי

הצלתי את משקפיו של חברי במחיר אובדן הכיפה שלי - האם עליו לפצות אותי עליה?

Mendy Hechtman/FLASH90

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

חייב גדי לשלם על הכיפה?

תשובה: מן הדין גדי פטור מלשלם על הכיפה.

הטעם, שאמנם בוודאי ראוי שוקי להכרת הטוב על החלצו לעזרת חברו ובהצלחה בחסד השי"ת, אבל כיון שלא קצב מחיר על התעסקותו, פטור גדי מלשלם לו. ועוד, שמסתבר שאם היה נזהר יותר ומניח ידו על ראשו לא היתה נופלת הכיפה. ואם כן לא ניתן לומר שלצורך הצלת המשקפיים הוצרך להפסיד את כיפתו.

שאלה: זה קרה לא מזמן, בימי בין הזמנים. גדי ושוקי יצאו לטיול, ובהליכתם במסלול מים נפלו לפתע משקפיו של גדי. כיון שהיה לו מספר גבוה, הוא לא הצליח לאתר את המשקפיים, חברו שוקי נחלץ לעזרה, התכופף ומישש עד שמצא את המשקפיים שלמים ותקינים בחסדי השם. כשהתכופף להוציאם נפלה כיפתו למים ונהרסה כליל, כעת מבקש שוקי מגדי שישלם לו על הפסד כיפתו, שכן היה זה בגלל שהתעסק בהצלת המשקפיים. האם אכן

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

עשרות סוכות בבית-מדרש אחד: שני לומדי 'הדף היומי' בבית שמש הפתיעו את חברי קהילתם בתערוכה אמנותית של דגמי סוכות כשרות ופסולות שהציבו בבית המדרש

התערוכה הוצבה בשבוע שעבר בבית המדרש של חסידי בעלזא ברמת אברהם - בית שמש

הרה"ח ר' אהרן כהן שליט"א

בפינת בית המדרש הוצבה תצוגה מיוחדת עם דגמי כל הסוכות הכשרות והפסולות המוזכרים במסכת סוכה, פרי עמלם של האחים המכונים הרה"ח ר' אביגדור והרה"ח ר' מאיר גרינוולד שליט"א, שהטיבו להמחיש באמנות מיוחדת ומקורית כל סוכה, כאשר דיניה המובאים ומוזכרים במשנה ובגמרא, נראים ומומחשים היטב.

לומדי הדף היומי עברו ברוב הנאה על פני הדגמים השונים ובחנו אותם בפרוטרוט, כשהם משחזרים באמצעותם את הפרטים והדינים השונים שכבר נלמדו במסגרת הדף היומי, ולצד זאת, מכינים את עצמם לקראת הסוגיות הבאות באמצעות הדגמים השייכים לדפים הבאים.

בהמשך עברה השמועה הלאה, וילדי השטיבל, שכבר שלמדו את מסכת סוכה במשניות, הגיעו אף הם בהמוניהם להביט ולחדד את ידיעותיהם בהלכות סוכה.

אחת המהפכות המבורכת שעברו בשנים האחרונות על העולם התורני, הוא כל עניין הגישה ללימוד ה'דף היומי'. אם בעבר היתה ההתייחסות לכך כאילו הלומדים מדפדפים בכל יום עוד דף, הרי כיום חלה התפתחות עצומה בהשקעה בהבנת וידיעת הלימוד הדף - אם באמצעות מסגרת מבחני 'דרשו', כשאלפי-אלפי לומדים נבחנים בכל חודש על לימודם ברוב הצלחה, לצד אלפים המוסיפים ומשתתפים במבחני הסיכום בכל 4 חודשים על 120 דף בפעם אחת; ועדיין לא הזכרנו את המובחרים שבעם הזוכים ונבחנים במסגרת 'קניין ש"ס' בדרך לידיעת הש"ס כולו בשלמות. כך או כך, המהפכה התורנית הולכת וצוברת תאוצה, המתבטאת באופנים רבים. נציין כאן מחזה מיוחד שנראה בשבוע שעבר בשטיבל דחסידי בעלזא ברמת אברהם-בית שמש, המהווה גם הוא אחד את אחד מסימני ההיכר של המהפכה המבורכת.

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

"אפילו אם מפצירים בו אביו או רבו שיספר להם מה שדיבר פלוני על אודותם - אסור"

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

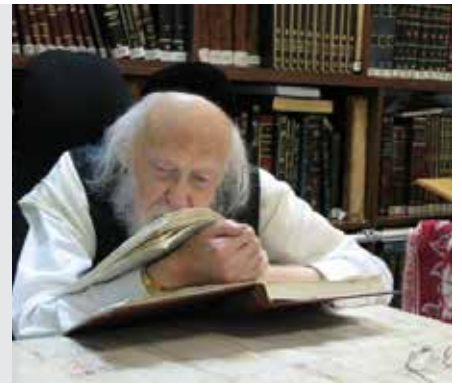
כך: "אפילו אם הוא אמת, כתוב בתורה שאין לדבר לה"ר על חברו בכל אופן".

ואם אביו הוא עם הארץ, כתב ה'בן איש חי' שיאמר לפניו שאירע מעשה באדם אחד שעשה כך, ואמר לו החכם שדבר זה אסור.

ואם עשה כן ולמרות זאת לא הבין אביו את הרמזים, דעת הגר"נ קרליץ שמותר לו לומר לאביו בפירוש שאסור, ובשעה שעובר את העבירה מותר אף להכלימו כדי להפרישו מהעבירה, שהרי למדו חכמים ש"אתה ואביך חייבים בכבוד ה'". אכן, דעת הגר"צ אבא שאול שאין היתר לבזות את אביו כדי למונעו מעבירה. ודעת הגר"ח קניבסקי שאם יודע שאביו יקעס עליו כשיעיר לו ולא יקבל ממנו, ע"ז נאמר "כשם שמצוה לומר דבר הנשמע" וכו'.

בסעיף ה' (כלל א' מהלכות רכילות) הנלמד היום בסדר הלימוד היומי ב'חפץ חיים', מדגיש רבנו כי אפילו אם מפצירים בו אביו או רבו שיספר להם מה שדיבר פלוני על אודותם, אסור הדבר. זהו אכן ניסיון קשה הכרוך באי נעימות, שעל כדוגמתו אנו מתפללים "ואל תביאנו לידי ניסיון..."

בביאורים ומוספים מביאים על כך את דברי השולחן ערוך ביורה דעה, שהרואה את אביו שעובר על דברי תורה לא יאמר לו "עברת על ד"ת", אלא יאמר לו בלשון שאלה - "אבא, כתוב בתורה כך וכך?" והוא יבין מעצמו ולא יתבייש. וכן מבואר לעיל ב'חפץ חיים' שכשהוריו מספרים לשון הרע מחויב למונעם בדרך כבוד [ואם החריש להם, הוא והם אינם ממלאים ימיהם ושנותם], ובבאר מים חיים שם כתב שיאמר להם בלשון רכה ובדרך כבוד

סוכה דף כו

איזה פיצוי נתן מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל למנהלי מוסד בגלל סירובו להגיע לקבוע אצלם מזוזה?

ולית ביה משום יוהרא

להעלות בפניו ענייני חולין ולשוחח עמו דברים בטלים?". בסופו של דבר, היות וידע כי המוסד ומנהליו יקרים ללבו של רבינו, הואיל רבי אברהם דב לפרוש את הבקשה בפניו. לאחר שסיים לדון עם מרן בדבר הלכה הציג רבי אברהם דב את העניין, כשבין השאר הוא מנמק את הבקשה בכך שרבינו השתתף בקביעת המזוזה במוסד פלוני בעבר. "קביעת המזוזה היא חובת הבעלים, והלכה היא ש'מצוה בו יותר מבשלוחו", ציטט רבינו, "וכי יעלה על הדעת שראשי המוסד יבקשו ממני להוציאם ידי חובה גם במצוות קידוש?" "אלא מה? תמה אתה מפני מה קבעתי את המזוזה בפתחו של מוסד פלוני, אין זה אלא מפני שלא יכולתי לסרב לבקשתם של מנהלי המוסד, שלא היו מסוגלים להבין כי אין בכך כל רבותא אלא גריעותא. אבל לך יכול אני לומר על מנת שתבהיר זאת לשולחך, כי אין בכך כל מעלה ואדרבה 'מצוה בו יותר מבשלוחו'". רבינו עצר קמעה משטף דבריו וכעבור רגע קט הוסיף: "כדי שהמנהלים לא ייפגעו מכך שאיני נענה לבקשתם, אנא מסור להם, שבאותן דקות בהן יקבעו הם את המזוזה אלמד אני עוד כמה שורות גמרא, ולימוד זה יהיה לזכות המוסד ומנהליו שהשלמו עם אי השתתפותי בשמחתם!".

(עמודו של עולם)

בשנת תשס"ב נחנך אגף חדש במוסד תורני, שמנהליו זכו לתמיכתו ולהכוונתו התדירה של מרן. ראשי המוסד, שזכו באורח קבע ליהנות מעצתו ותבונתו של רבינו, ביקשו לכבדו בקביעת המזוזה לפתח האגף החדש. אולם מאחר שידעו גם ידעו כי נפשו הענוגה סולדת מכל דבר שריח כבוד וסממני יוהרה דבוקים בו, פנו לאחד מנכדיו ושאלוהו כיצד יעלה בידם לרצות את סבו ליטול על עצמו את הכיבוד.

"אין כל הסתברות שסבי יענה למשאלה, שקיומה כה רחוק מאורחות חייו וצניעותו!", העריך הנכד. "אולם אם העניין יועלה בפניו על ידי גברא רבה שיש להתחשב בדעתו, יתכן שסבא ייעתר לבקשה!".

בין הדברים עלה שמו של רבי אברהם דב לוי, אב בית דין בירושלים, שנהג לפקוד את מעונו של רבינו באורח קבע כדי להיוועץ בו בשאלות הלכתיות שונות שניצבו לפתחו. מרן הוקיר את דעתו עד מאוד, ולפיכך סבר הנכד כי אם הוא יהיה זה שיציג את העניין ניתן להניח שיעלה בידיו לרצותו ולקבל על עצמו את הכיבוד ולקבוע את המזוזה.

רבי אברהם דב שמע את הבקשה ונרתע בהסתייגות: "הלוא זמנו של מרן כה יקר! ואף-על-פי-כן נאות הוא להקדיש לי מעותותיו היות ואנו דנים בהלכות חמורות וסבוכות, אך כיצד אעז

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לשמוע ולחשמוע

ברכב, בבית, ובכל מקום...

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

כיצד מציבים את הדופן השלישית בסוכה בעלת שתי דפנות מלאות מקבילות?

Noam Revkin Fenton/Flash90

במרחק של פחות משלושה טפחים, ומצידה השני נמשכת 'צורת הפתח', כלומר, עמוד כלשהו הניצב מול הדופן השלישית, במרחק של שלושה טפחים לפחות - ויש אומרים: ארבעה טפחים - ומשקוף מעליהם.

[שו"ע תרל, ג, ומשנ"ב טז]

כפי שלמדנו, לסוכה נדרשות שלוש דפנות, ושתיים מהן שלמות, דהיינו, ברוחב שבעה טפחים לפחות. במקרה ששתי הדפנות השלמות אינן צמודות זו לזו, אלא מקבילות זו לזו, צריך לעשות את הדופן השנייה ברוחב של מעט יותר מארבעה טפחים, ולהעמידה כאשר צידה האחד סמוך לאחת הדפנות השלמות,

סוכה שיש לה שלוש דפנות ואחת מהן רחוקה מהשטח המסוכך - כיצד ניתן להכשירה?

Noam Revkin Fenton/Flash90

מה כאחת מדפנות הסוכה, ולפיכך, למרות שלסוכה בעלת שתי דפנות מקבילות נדרשת בדרך כלל דופן שלישית בת יותר מארבעה טפחים, כנ"ל, במקרה זה, די בדופן נוספת - בצד הפתוח - בת מעט יותר מטפח בלבד, כדין סוכה בעלת שתי דפנות צמודות, (ראה תקציר לאתמול).

[שו"ע תרל, ד, משנ"ב כ רכא, ושעה"צ טז]

שטח המוקף בשלוש דפנות וצידו הרביעי פתוח, שסיכוהו מתחילת צידו הפתוח, לאורך שתי הדפנות המקבילות, עד אמצעו (של השטח המוקף), באופן שקצה הסכך רחוק מהדופן האמצעית של השטח, המקבילה לצד הפתוח - הרי יש לסוכה זו רק שתי דפנות מקבילות, שכן הדופן האמצעית אינה שייכת לשטח המסוכך. ואף על פי כן, הדופן האמצעית נחשבת במידת

מהו המרחק המקסימלי שניתן להרחיק שלוש דפנות מלאות של הסוכה זו מזו?

האחרים; וזאת בתנאי שקצוות הדופן השלישית נמצאים בתוך עשר אמות לדפנות המקבילות. ויש שהוסיף שגם באופן זה צריך שאחד מקצוות הדופן השלישית, יהיה סמוך לאחת הדפנות המקבילות במרחק של פחות משלושה טפחים.

[שו"ע תרל, ג, ומשנ"ב יז-יח; ביאורים ומוספים דרשו, 21]

סוכה שיש לה שלוש דפנות שלמות, כלומר, באורך של שבעה טפחים לפחות, אין צורך שתגענה זו בזו, וכן אין צורך בהשלמה של 'צורת הפתח', לא לדפנות עצמן, ואף לא בצד הרביעי; אלא די בכך שהדפנות מקיפות יחד שטח של סוכה, כלומר, שאחת מהן מקבילה לחברתה, והשלישית נמצאת באחד משני הצדדים

* את דפנות הסוכה ניתן לעשות גם מחומר שאינו כשר לסיכוך, כגון מתכת או פלסטיק. וכשהסכך נסמך על הדפנות, באופן שהן משמשות כ'מעמיד' לסכך, יש לעשותן מחומר הכשר לסיכוך.
* חכמינו ז"ל דרשו מפסוקי התורה, שמספר הדפנות המינימלי לסוכה הוא שלוש: שתי דפנות שלמות, ברוחב שבעה טפחים (56-67.2 ס"מ, מ, לשיטות השונות) לפחות, ודופן נוספת שאינה שלמה.
* סוכה העשויה כצורת האות הלטינית 'וי' (v) - יש שהורו שהיא נחשבת כבעלת שלוש דפנות, כיון שהיא סגורה משלושה כיוונים; ויש שנראה מדבריו שאין די בכך, אלא יש צורך בשלוש דפנות ממש.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

המקום היחיד שבו מצטט המשנה ברורה מדברי אחד מחכמי זמנו בשמו!

ובביאור הלכה כותב בשם בעל האור שמח - וזהו המקום היחיד שבו מביא המשנה ברורה דברי תורה של חכם בן זמנו, בשם אומרם - מקור לדבר מהכתוב בספר שופטים, על מלחמת גדעון במדן: "וַיִּחְזִיקוּ בְּיַד שְׂמָאֵלם בְּלַפְדִּים וּבְיַד יְמִינָם הַשּׁוֹפְרוֹת לְתַקּוֹעַ"; שמשמעו כי ישנה חשיבות לתקיעה בצד ימין. ואכן, גם לגבי החזקת השופר, כתבו הפוסקים שיש להחזיקו ביד ימין.

[שו"ע תקפה, ב, משנ"ב ז, שעה"צ יח, וביה"ל ד"ה וטוב; ביאורים ומוספים דרשו, 25]

בעת התקיעה בשופר, יש להעמידו בצד ימין של השפתיים, כדי להבהיל ולהכניע את השטן הניצב בצד ימין, כפי שנאמר: "וְהַשֹּׁטָן עֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשָׁטְנוֹ". וטעם נוסף - משום שצד שמאל, כבר 'מוגן' בכוח מצנת תפילין של יד, שמניחים אותן על זרוע שמאל, או אף בכוח תפילין של ראש, שמכוונות להגן מפני מידת הדין הנמצאת בצד שמאל; ובהעמדת השופר בצד ימין, מגינים גם על צד ימין.

הלוח היומי

כ"ד באב | רבי אפרים זלמן ב"ר מנחם מאניש מרגליות זצ"ל, המגיד מברודי, בעל מטה אפרים, שו"ת בית אפרים, שערי אפרים, טיב גיטין ועוד

היום הוא יו"ט במגילת תענית, לאחר שבימי מלכות יון היו דנים כדיני הגויים לפי דעת הצדוקים בכמה עניינים, וכשגברה יד בית חשמונאי ביטלום וחזרו לדון לפי דיני ישראל, ואותו יום שביטלום עשאוהו יום טוב. (ולפי גירסת הגמרא בב"ב דף קט"ו. היה זה בכ"ד טבת).

בעל ה'תיקון יששכר' מביא שביום זה סכנה להשבע ואפילו באמת.

יארצייט:

תקפ"ח: רבי אפרים זלמן ב"ר מנחם מאניש מרגליות זצ"ל, המגיד מברודי, בעל מטה אפרים, שו"ת בית אפרים, שערי אפרים, טיב גיטין ועוד.

עת"ר: רבי דוד ב"ר ישראל צבי אורטינברג זצ"ל, אב"ד ברדיטשוב ובעל תהלה לדוד.

תרפ"ט: רבי ישמעאל ב"ר פנחס הכהן זצ"ל הי"ד, אב"ד בעיר טיריה-טורקיה, ורבה הספרדי של צפת.

תרצ"ט: רבי שלום ב"ר דוד הלפרין זצ"ל, האדמו"ר הראשון מוואסלוי.

להמתין כדי לענות אמון

כתב בעל ה"פלא יועץ" ראוי לאדם להשתדל לרוץ ולהמתין על עניית אמון וקדיש כמו על רווח איזה פרוטות, ועל כגון זה נאמר (משלי ב, ד-ה) אם תבקשנה ככסף, אז תבין יראת ה'.

(יעלזו חסידים לבעל הפלא יועץ סימן נב סעיף א)

בשעה שאנו רואים אדם שמברך, נשתדל להמתין עד סיום הברכה כדי שנוכל לענות אמון

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il